

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštai predal 22.

Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštai predal 22.
Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
belo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 12.

Sobota 9. februarja 1929.

Leto IV.

Še enkrat „gospodarski krogi“.

Jako naivno je naziranje nekaterih ljudi, da je pretveza »gospodarski interesi« kaj drugega kakor — politika. Ze iz resolucije, ki je bila v Beogradu predložena, je razvidno, da bi ti krogi radi imeli v državi, v oblasti in v občini tako politiko, kakršno dejansko vodi tudi doslej v splošnem kapitalistična gospoda, ki bi potom svojih takozvanih gospodarskih krogov imela še vidne zastopnike v vseh javnih korporacijah. Seveda bi se s tem javne korporacije v bistvu ne izpremenile več kakor toliko, da bi ti »krogi« imeli potem že kar zakonit privilegij, po katerem bi imeli pravico pošiljati svoje zastopstvo v upravne in politične korporacije.

Ti krogi pa vedno pozabljajo, da imamo v človeški družbi še tudi druge kroge, to je delavce in konzumente. Vsekakor je delavec in konzumentov mnogo več in če bi bili konzumenti in delavci ter »pridobitni krogi« po številu interesentov zastopani v raznih korporacijah, bi pač bile take korporacije nekaj bolj pametnega kakor je današnji parlamentarizem, ker bi potem morali biti v korporacijah zastopani v veliki večini delavci, mali kmeti in obrtniki. Gospodarski krogi pa ravno tega ne marajo. Oni hočejo, da naj se zastopstvo določi po delnicah, po milijonih, ki jih kdo premore. In to bi

bila pa zakonito privilegirana plast kapitalistov.

Smešno je dalje trditi, da so nabudni gospodarski krogi nepolitični in da je zaradi tega potrebno tako zastopstvo »javnih« interesov. Enako gospodarsko- ali socialnopolitične so pa tudi vse politične stranke. Katera meščanska stranka v Sloveniji ali v državi ni imela meščansko-kapitalističnega programa? Niti ene ni bilo! In med vsemi strankami v državi je bila izrečna zastopnica vseh delavcev, malih kmetov in obrtnikov le socialistična stranka.

»Gospodarskim krogom« torej ob taki moči kapitalističnih strank ni bilo treba zagnati v javnost parole gospodarske politike zaradi stvari same, ampak storili so to, da stopijo delovnim slojem na prste ter vsem onim krogom, ki jim veliko kapitalistično izkoriščanje v državi škoduje ter proti socialnim meram in proti delavskemu varstvu.

Če pa jugoslovanska buržuazija ne pozna nobenih problemov, če je vodila smešno politiko, je to znak nesposobnosti meščanskih strank.

Delavstvo mora v tem trenutku vendarle biti budno in dobro paziti, kako brezobzirno se pripravlja buržuazija, da ga oropa sedanjih minimalnih pravic in svoboščin.

Socialno zavarovanje.

Dne 16. t. m. se bo vršila v Ljubljani anketa glede raztegnitve pokojninskega zavarovanja za zasebne nameščence na vso državo. Pokojninski zavod za nameščence velja sedaj le za Slovenijo in Dalmacijo. Zato je pričel ljubljanski pokojninski zavod akcijo, da se to zavarovanje uveljavi za vso državo. Inicijativa je pohvalna, ker zavarovanje za starost in onemoglost je potrebna in dobra stvar, čimbolj se izpopolni. V tem vprašanju sta dva problema: Eden, ki zahteva, da se pokojninsko zavarovanje za nameščence raztegne na vso državo, drugi pa, da naj se za vso državo uvede splošno delavsko zavarovanje za starost in onemoglost. Naše stališče v tem vprašanju je, da naj se zavarovanje izpopolnjuje. Kakor bi bilo v socialnem interesu delovnih slojev v državi, se vendar bojimo, da je za uvedbo splošnega zavarovanja še premalo razpoloženja v odločujočih krogih. Zato moramo biti zaenkrat zadovoljni, če se uresniči vsaj započeta inicijativa. Nikakor pa ne moremo odstopiti od zahteve, ki je že zakonito uveljavljena od leta 1922, da se uvede starostno in onemoglostno zavarovanje za delavce in druge zaščitne potrebne sloje. Ta zahteva je utemeljena v socialnih razmerah. Tudi uvidevnejši podjetniški krogi stoje na stališču, da je to zavarovanje potrebno, ker priznavajo, da je socialni položaj delovnih slojev tudi del racionalizacije narodnega gospodarstva. V kroge razsodnih za-

stopnikov industrije in obrti pa ne spadajo oni ljudje, ki sedaj vodijo borbo proti osemurnemu delavniku, socialni zakonodaji in delavskemu varstvu. Ti ljudje namreč niso narodni gospodarji, ampak le agenti, ki jim je vsaka reklama dobra. Potrebno je torej, da ob priliki te ankete povemo delavsko stališče. Produktivne sile delavstva so čile takrat, če je delavsko socialno stališče dobro. Vrh tega pa je ekonomska potreba, da se vse socialno zavarovanje osredotoči v bistvu. Sedaj imamo zavarovanje za železničarje, za rudarje, osrednji urad socialnega zavarovanja, »Merkurja« v Zagrebu, Trgovsko bolnišnico in podporno društvo v Ljubljani, posebno trgovsko mladinsko društvo v Belgradu in pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani. Prav velik je ekonomski interes, da se ta zavarovanja centralizira upravno in jim da široko avtonomijo najmanj v onih vprašanjih, kjer je potrebno hitro poslovanje, zlasti z ozirom na, zakonite dajatve.

Mi vemo namreč, da so tako decentralizacijo raznih panog zahtevali ravno tisti krogi, ki se sedaj pritožujejo proti velikim stroškom in proti izterjavanju prispevkov, ki jih ne marajo plačevati, čisto niti tega, kar odtegnejo delavcem. Danes pa zahtevajo ekonomijo, zahtevajo odpravo raznih dajatev itd. — Ne, naj ne smemo! Sramota bi bila to in zločesto oškodovanje socialne sigurnosti delavstva.

„Slovenec“ in „gospodarski krogi“.

»Slovenec« je prinesel v 1. in 2. številki t. m. dva članka; »Proti državno delo« in »K resorni naše socialne zakonodaje«, s katerima se tudi mi v glavnem strinjamo in bi bili veseli, če bi bili prebrani, da sta bila priobčena iz čistih, objektivnih namenov. Žal mammo s krogi, katerih glasi-

lo je »Slovenec«, če preveč bridkih izkušenj, da bi mogli verjeti v njihovo iskrenost, kadar govore o socialni zaščiti delavstva; vedno je bila pri njih to le pretveza, za katero so se skrivali razni drugi nameni. Značilno je, da se je bivša SLS kar cedila ljubezni do delavstva vedno najbolj rav-

no pred volitvami. Treba je bilo pač z nečim pridobiti simpatije širokih ljudskih mas in njihove volilne kroglice. In ker naše ljudstvo socialno največ trpi, je bilo treba seveda udariti na socialne strune.

Isto sumimo tudi sedaj. Nekaki zastopniki »gospodarskih krogov« so se napotili k vladi v Beograd, da uveljavijo tam svoje reakcionarne težnje. Radi bi dosegli redukcijo socialne zaščite in delavskega zavarovanja na minimum, če bi se jim ne posrečilo doseči splošne ukinitve vseh teh njim neljubih zakonov, ki jih je baje prinesel nekakšen »komunističen veter«. A ti »krogi« gredo v svojih zahtevah še dalje; odpravili bi radi kratkomalo vse pridobitve bojev za demokracijo zadnjih petdesetih let; odpravili bi radi tudi splošno in enako volilno pravico, ki naj bi se nadomestila s pluralnim volilnim sistemom, to je, čim več direktne davka kdo plača, tem več glasov velja njegov glas; ob enem naj bi imeli pasivno volilno pravico samo oni, ki dokažejo gotovo stopnjo izobrazbe, maturo, univerzo in tako dalje, poleg tega naj bila starostna meja za aktivno volilno pravico zvišana na 25 let. Direktne volitve naj bi se vršile v bodoče samo v občinska zastopstva. Občinska zastopstva bi iz svoje srede volila poslance v pokrajinske ali oblastne zbornice, oblastni zbori pa v skupščino. Na ta način bi bili delavci in mali kmetje popolnoma izključeni od sodelovanja v oblastih in v parlamentu, kjer bi potem seveda takile »gospodarski krogi« in visoka inteligenca po mili volji odločevali o usodi vseh državljanov in o tem, koliko kruha in svobode se jim lahko vrže. Niso neumni ti ljudje in ravno sedaj mislijo, da teče voda na njihov mlin. Izgovarjajo se, da naše gospodarstvo ne prenese bremen socialne zakonodaje; o, gospodarstvo, če je pametno, vse to in še več lahko prenese, pač pa njihova grabežljivost ne. Če morejo šibki delavski sloji to prenesti, katere socialna zakonodaja v isti meri obremenjuje, zakaj bi pa kapital tega ne mogel. Da bodo vedeli, kaj je socialno skrbstvo in pametno gospodarstvo, naj se ozrejo malo po inozemstvu, po svojih prijateljih v Franciji in v Čehoslovaški; tam jim kaj takšnega ne pri-

haja na um. Z izgovorom, da je naša industrija še mlada in zato še ne prenese moderne (! socialne zakonodaje, bi radi opravičili kitajske in indijske produkcijske metode, ki bi jih radi uvedli pri nas, pri tem pa pozabljajo, da so ravno te metode povzročile, da so vzhodni narodi pometli z evropskimi izkoriščevalci. Verjame mo, da dišijo našim »gospodarskim krogom« 400-odstotne dividende angleških predilničarjev na Kitajskem, ali vrč hodit tako dolgo po vodo, da se razbije. Čeprav smo blizu Orienta, ali na Orientu pa še nismo, temveč se radi ponašamo z evropsko kulturo. Edino naši »gospodarski krogi« so evropska sramota.

Da bi mogli svoje težnje čim prej praktično uveljaviti, zahtevajo ti krogi med drugim tudi, da se jih takoj kooptira kot gospodarski svet v oblastne komisarijate. In za tem grmom tiči »Slovenec« zajec. Tisti samozvani »gospodarski krogi« so večinoma pristaši bivše SDS in drugih, ki so se že od nekdaj z nekdanjo SLS krivo gledali. Sedaj pa pridejo in bi imeli radi v »Slovenec« domeni glavno besedo. To pa ne prija njegovim ropotarnici. In pa splošno in enako volilno pravico bi radi odpravili. Tudi to zadeva »Slovenec« kroge še bolj kot nas. Odkod pa naj naberejo potem zopet svojih stotisoč glasov, če bodo smeli samo fabrikanti in dohtarji voliti? To bi bil smrten udarec. Zato na krov, dokler je še čas. Da bo pa lepše izgledalo in da se poleg tega delovnemu ljudstvu še prikupimo, zato začnimo najprej pri socialni zakonodaji. Ali, kakor nimajo »gospodarski krogi« — legitimacije — da bi zastopali gospodarske interese Slovenije, tako tudi nimajo »Slovenec« krogi — legitimacije — da bi zastopali socialne interese slovenskega delavstva, ker so jo že prepogostokrat zlorabljali in omadeževali. Dostikrat smo že videli, kako so si bili »Slovenec« in »gospodarski krogi« v tesnem objemu, kadar je šlo za kake zahteve delavstva in prepričani smo, da si bodo v bodoče zopet v objemu iz tistih razlogov, kakor hitro bo to zahteval skupni politični, kulturni ali gospodarski interes obojih.

Dr. Seiplov politični načrt za bližnjo bodočnost.

Avstrijskemu zveznemu kanclerju (ministrskemu predsedniku) ne gre vse tako, kot bi si on želel; čez marsikateri račun mu napravijo socialisti debelo črto. Toda s tem mora on računati. Hujše je to, da mu lastna večina ne parira. O tem smo pred kratkim pisali. Vsled tega pa sicer modri prelat sedaj študira, kaj storiti za bodoče, da se zavaruje pred presenečenji, kot jih je pred kratkem doživel in sicer vsled nezvestobe enega dela »Einheitsliste« in to so Velenemci, ki žive samo še od Seiplove milosti. To so še samo ostanki raznih več ali manj svobodomiselnih in več ali manj nacionalnih nemških strank, ki so v starem avstrijskem parlamentu tvorile nekako hrbtenico skoro vsaki vladi. Vsled trajne konsolidacije ter koncentracije volilcev v Avstriji so ti nekdanji tako močni nacionalci skopneli na minimum in če jim ne bi g. Seipel pri zadnjih volitvah umetno podaljšal življenja s tem, da jih je vzel na svoje volilne liste ter jim zagotovil 12 mandatov, bi najbrže izginili s površja ali pa bi morda v celi

Avstriji dosegli eden do tri sedeže v skupščini. To je Seipel storil v velikem strahu pred socialisti na lastno škodo, kajti krščanski socialisti so izgubili 8 mandatov, torej ravno toliko, kolikor so žrtvovali svojim velenemskim zaveznikom. Sedaj Seipla radi tega glava boli in študira, kaj bi ukrenil, da bi se nezvestih zaveznikov čim preje otrese. Zato se g. kancler bavi z mislijo novih volitev, ki bi se naj izvršile že v tej spomladi. Tedaj bo namreč Velenemce vrgel čez krov in obdržal samo »Landbund«. Z »Landbundovci« ima Seipel sedaj 82 mandatov. Večina pa je 83. Torej ravno en mandat premalo.

Če bi dobil od Velenemcev samo en mandat, bi imel večino; dobiti jih pa upa več. »Landbundovci« so seveda bolj zanesljivi za klerikalno politiko, ker jim ni mnogo ležeče na kulturnih vprašanjih, dasi se smatrajo za svobodomislece; mislijo pa pri tem edino na visoke zaščitne carine pri uvozu kmetijskih pridelkov. Seveda si Seipel želi volitev le v tem slučaju, ako se mu pred tem posreči spr-

vitij največjo oviro s poti in to je vprašanje redukcije zaščite stanovanjskih najemnikov, ki je sedaj zopet na dnevnem redu. Kajti, da bi volitve s parolo »Mieterschutzabbau« slabo izpadle za Seipla, to on dobro ve, zato misli, da se bo dalo s socialisti najti kak aranžman. Seveda pa je v stanovanjskem vprašanju med večino in socialisti nepremostljiv prepad. Socialisti ne-le, da vztrajajo na zaščiti, marveč zahtevajo še, da se jo izpopolni in da država gradi stanovanja po vzgledu dunajske občine. Nasprotno pa Seiplova večina stremi za tem, da pridejo zopet hišni posestniki do visokih najemnin in do svojih predvojnih zlatih rent, da bodo mogli zopet lepo, razkošno in brez dela živeti na račun delavcev, vsled česar so tudi proti temu, da bi javne korporacije gradile stanovanjske hiše. Sicer bi bil to socializem. Razumljivo je, da bi pri tem zopet država dobila lepe davke, ki jih ne bi porabljal v isti namen — za gradbo stanovanj — marveč v druge svrhe, pri čemur bi si kapitalisti prihranili na drugih davkih. To je kapitalistična politika. Da bi tu moglo priti do takega kompromisa, s katerim bi mogli biti vlada ter hišni posestniki zadovoljni, ni misliti.

Vlada je sicer predložila parlamentu na zahtevo socialistov načrt za gradbo stanovanj, toda tako, da bi država prispevala privatnim hišnim špekulantom k zgradbi 60 odstotkov, namesto da bi tak prispevek dobile javne korporacije. Čeho bi pa plačali najemniki. Torej kapitalisti, ki bi imeli 40 odstotkov lastnega kapitala, bi dobili od države 60 odstotkov kot darilo, medtem ko bi z novimi hišami prosto razpolagali lastniki. Najprej bi najemniki pomagali hišnim

oderuhom do hiš, na kar bi morali, ne oziraje se na to, plačevati take najemnine, kakršne bi gospodarji zahtevali. Na ta lim socialisti ne bodo šli. Najbrže bo moral Seipel svoje predloge temeljito revidirati.

G. dr. Seipel je v zadnjem času opravil več političnih misijonov, pri čemur je posebno pozornost obrnil na industrijalce, kateri fundirajo Seiplov volilni fond. V Gradcu in v Innsbrucku jim je pri slavnostnih pojedinah razvijal svoj vladni program za bližnjo bodočnost ter jim povedal, da ima še en adut napram socialistom v rokah, in to je starostno zavarovanje, katerega misli predlagati socialistom kot junktim za zaščito najemnikov; zato naj bi industrijalci razumeli njegovo politiko. Industrijalci so namreč proti uvedbi starostnega zavarovanja delavcev, četudi je isto že uzakonjeno, ker se boje prispevkov.

Seipel pa jih tolaži, naj se nič ne boje, kajti če se mu posreči zaščito najemnikov odpraviti, tedaj bo to mnogo neslo ne le hišnim posestnikom, med katerimi je mnogo industrijalcev, marveč tudi državi, ki bo potem marsikateri davek lahko znižala. Razen tega bo država znižala davke industriji v slučaju, da dobi zunanje posojilo.

To je približno Seiplov program, ki je pa račun brez krčmarja. Volitve namreč Seiplu dišijo iz dveh razlogov: Rad bi pred vsem Velenemce kaznoval, obenem pa ve, da bi sedaj še morda rešil svojo barko pred socializmom, ki je od dne do dne močnejši in bi zatorej bile volilne šanse večje kot bodo leta 1931.

Toda kakor rečeno, zadnjo besedo bodo imeli vsekakor volilci.

Velika amenstija za politične kazence. Kralj je podpisal zakon, s katerim se odpustijo kazni in ustavlja tožbe radi razžaljenja vladarja in ostalih političnih deliktov po kazensko-min tiskovnem zakonu.

Kako se ustvarjajo puči. Ako se zarote ali puče rabi, pa jih ni, tedaj jih je treba ustvariti. Tako nekako se na Bolgarskem že leta in leta prakticira. Bolgarska vlada je odkrila komunistične zarote po celi Bolgariji. Na postaji Gor. Orehovice so baje našli več vozov, naloženih z eksplozivnimi snovmi, ki so bili deklarirani kot milo in naslovljeni na razne kraje v Bolgariji. Vlada trdi, da so nameravali komunisti izkoristiti kraljevo odsotnost, ki se nahaja na zaroki v Rimu ter izvršiti prevrat. Pomislite, ljudje božji: nekje se je našlo celih dvanajst kilogramov ekrazita. Če to ni zadosti, da se celo državo raznese, potem... Toda kaj je pravzaprav resnica? Res je namreč, da se bodo v nedeljo, 10. tm. vršile v Bolgariji občinske volitve, in vlada je v velikih skrbeh, kako bodo te volitve izpadle. Opozicija je zelo močna in v takem slučaju je treba imeti kak puč ali zaroto, da se more proti opoziciji nastopati, da se zlasti viditelje opozicije vtakne za čas volitev v luknjo. Naši meščanski listi so prinesli te bolgarske race z največjimi črkami, kar je menda vzrok, da vlada sedaj silna suša na polju žurnalistike. Kaj zato, če se napravi iz muhe slona, če je res ali ni res. Zato je res treba previdnosti. Sedaj namreč že prihajajo, pa pišejo, da ni bilo nič!

Socialistična zmagava v Vorarlbergu. Pri občinskih volitvah, ki so se vršile v nedeljo 3. februarja v Vorarlbergu, so socialisti znatno napredovali. Največji njihov porast je bil v Bregenzu, kjer so pridobili 4 mandate in imajo sedaj 12 mandatov namesto dosedanjih 8. V Bregenzu se je za te volitve osnovala koalicija sestojča iz Velenemcev, »Landbündlerjev« in nacionalsocijalcev, ki so do sedaj imeli skupno 16 mandatov v občinskem svetu ter župana. Sedaj pa so bili združeni strašno tepeni, ker so izgubili 6 mandatov, od katerih so štirje odpadli na socialiste in dva na klerikalce, ki imajo sedaj 14 mandatov in relativno večino. V vseh ostalih mestih so krščanski socialci izgubili mandate v korist socialistov.

Posledice svetovne vojne še dolgo ne bodo zginitle. V vseh državah Evrope so homatije v tej ali oni obliki. Na Čehoslovaškem bodo imeli zopet veleizdajniški proces in sicer tokrat proti slovaškemu poslancu dr. Tuki, ki je sicer Slovak, toda po mišljenju Madžar, Tuka je baje igral dvojno ulogo. Preiskava, ki se proti njemu vrši, je baje dognala, da je bil madžarski špijon ter da je delal na to, da bi se Slovaška zopet priklopila Madžarski. Za propagando in za njegov

trud je baje prejemal od Madžarske velike vsote. Tuka se nahaja v preiskovalnem zaporu in slovaška klerikalna stranka, katere član je bil Tuka, se silno trudi, da bi ga izpustili na svobodo. Proces bo najbrž koncem marca v Bratislavi.

Seipel za Heimwehr, Kunschak proti. Avstrijski zvezni kancler, prelat Seipel, je imel pred kratkim v Gradcu shod, na katerem je izjavil, da se on priznava k »Heimwehrovcem«, kar je gotov del javnosti precej iznenadilo, kljub temu, da se je vedelo brez te izjave, da g. Seipel simpatizira s to meščansko kapitalistično gardo, ki jo vzdržujejo predvsem veleindustrijalci s svojim denarjem in ki tvori nekak protitež proti razvijajočemu se socializmu v Avstriji. Saj je Seipel pred 7. oktobrom v parlamentu branil akcije »Heimwehrovcev« pred kritiko socialistov povodom nameravanega puča v Wiener-Neustadtu. — Gospod dr. Seipel je predsednik krščansko-socialne (klerikalne) stranke v Avstriji. Predsednik lokalne organizacije iste stranke na Dunaju pa je znani poslanec Kunschak. Ta je imel pred kratkim shod na Dunaju, na katerem je ostro kritiziral »Heimwehr« ter izjavil, da je to teroristična organizacija, katere tendence so naperjene proti parlamentarizmu in demokraciji in ki tedaj zasleduje fašistične cilje. Kunschak je naznanil, da so si krščansko-socialni delavci ustanovili lastno obrambno organizacijo pod imenom »Freiheitsbund« (Svobodna zveza), ki bo Avstrijo branila pred fašistično pohotnostjo. Kaj poreče k temu g. Seipel?

Volilna sleparija v Eisenstadtu. Tudi v Eisenstadtu, glavnem mestu Burgenlanda, so se v nedeljo 3. tm. vršile volitve, pri katerih je avstrijski vojni minister zakrivil nezaslišano volilno mahinacijo. V Avstriji volijo namreč tudi vojaki. Zato je vojni minister Vaugoin za nekaj dni premeštil vse one vojakke, za katere je vedel, da so socialisti, v nek bližnji kraj in pristaše krščanskih socialcev pa od tam v Eisenstadt. Razen tega so dobili volilci-vojaki že pri komandi izpolnjene volilne liste s kandidati krščanskosocialne liste. Povrh vsega tega je vodil na volišču nek brambovec poseben volilni zapisnik, da bi se lažje kontroliralo, kako so vojaki volili. Socialisti so dobili 1004 glasove namesto prejšnjih 1011 in so torej kljub temu volilnemu nasilju izgubili samo 7 glasov. Izgubili pa so 1 mandat, kar bo imelo za posledico, da izgube tudi župana, ki so ga do sedaj imeli. Sicer bi bili dobili okrog 60 glasov več. Seveda so se pritožili in bodo poleg tega vodili najhujši boj.

Papež prodal cerkveno državo fašistom. — Sprava med Kvirinalom in Vatikanom. 59 let je obstajalo napeto sovražno razmerje med rimskim

Dnevne novice.

Spored posvetovanj ob priliki otvoritve palače Delavske zbornice je sledeči:

Petek, dne 15. februarja.

Ob 10. uri dop.: Konferenca centralnega tajnika Delavskih zbornic z vodstvom Pokojniškega zavoda.

Ob 3. uri pop.: Seja Upravnega odbora Del. zbornice.

Ob 8. uri zvečer: V dvorani OUZD predavanje centralnega tajnika dr. Živka Topalovića o »Plinski vojni«.

Sobota, dne 16. februarja.

Ob 10. uri dop. in po potrebi popoldne: V čitalnici Prosvetneša odseka: 4. Anketa o pokojniškem zavarovanju privatnih nameštencev. — 2. V pisarni knjižnice: Konferenca prosvetnih referentov delavskih zbornic.

Ob 3. uri pop.: V posvetovalnici DZ seja Odbora Centralnega tajništva.

Od 4.—7. zvečer: V prostorih strokovnih zvez: Seje klubov delegatov plenuma DZ. Razprava o proračunu.

Nedelja, dne 17. februarja.

Od pol 11. do 1. ure: Otvoritvena svečanost.

Od 3.—7. ure pop.: Klubske seje.

Ob 8. uri zvečer: Koncert v dvorani zbornice.

Ponedeljek, dne 18. februarja.

Ob 9. uri dop.: Skupščina Delavske zbornice.

Otvoritvi Delavske zbornice v Ljubljani posvetimo prihodnjo številko »Delavske Politike«.

Državno policijo namerava vlada uvesti po vsej državi enako, kakor je uvedena pri nas.

»Slovenec« je postal zadnji čas zopet silno socialen in pobožen. Venomer piše o socialnih problemih in o cerkvah. To je nov način opozicijske politike. Videli bomo, kaj bodo rekli pobožni podjetniki k vsem problemom, ki so danes aktualni, zlasti v pogledu socialnih vprašanj, ki so v zadnjem času zbudili veliko burjo v obliki demagoške agitacije proti najvitalnejšim zadevam delavstva.

Komisar v Trbovljah. Občinski komisar v Trbovljah je s. Sitter, njegov namestnik pa g. Vodušek.

Komisar v Zagorju je dosedanji župan. Iz sovetstva so izločili 7 levičarjev, namesto njih so imenovali 4 demokrate in tri klerikalce.

Komisar na Jesenicah. Komisar je župan. V sovet niso poklicali dveh naših občinskih odbornikov in štirih levičarskih. Sprejeli so pa iz naših list 5 kandidatov in enega Bernotove skupine v sovet.

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

86

In pričel je razlagati oba pojma. Napadal je brezbržnost, hladnost, ki je nastopila v zadnjih dveh letih po Sloveniji. Nihče se več ne briga za narodni čut. Vsakemu je postalo jugoslovanstvo nepotrebno. Nekaj, za kar ni treba izgubljati časa. Pred nami pa leži velika naloga: kulturno in duševno ujedinjenje treh plemen v enoten narod jugoslovanski. Bodoči narod mora biti napreden. Mi moramo iti z duhom časa, z duhom napredka. Nihče izmed nas ni proti cerkvi in veri, vse to je stvar posameznika, toda mi se protivimo nazadnjaškemu načinu dela, ki ga zakrivijo oni, ki bi jim resnica in vera morali biti najsvetejši. Tudi to še ni vse. Naš narod je raznovrsten in verska strpljivost, medsebojno razumevanje, vse to je nujno potrebno za uresničenje jugoslovanskih idealov. Zato napovedujemo odločen boj proti vsemu, kar je zaper jugoslovanstvo, zoper nacionalnost in napredek.

Zašel je v zanos in končal z vzklikom: Živela Jugoslavija! Živijo kralji! Živela napredna narodna organizacija tukajšnjega dijaštva! Dvorana je močno odmevala od živnega ploskanja. Nekateri so cepetali z nogami, da jih je moral predsednik opozoriti na mir.

Odkod ta sprememba v Stanetu, odkod to navdušenje in tak nastop? Njegov obraz je rdel od navdušenja in zanosu. Ko je stopal od mize k mladi študentki, je stopal trdo in ponosno. Po uspelem nastopu je občutil prijetno samozadovoljstvo in ko

mu je študentka častitala, ji je krepko stisnil roko. Njegove oči pa so vsekale globko pogled v njene tako, da jih je premagana odmaknila.

Stane se je od dneva, ko ga je dr. Sernec navdušil za Orjuno, vedno bolj vživljal v novo idejo, k se je njemu kot površno in povprečno doživljajočemu človeku takih stvari, zdela vredna njegovega navdušenja in dela. V miru ni mogel biti nikoli. Kljub vihravosti in nerednosti, ki so jo opazili njegovi starejši tovariši in katere se ni mogel ves čas posebno otresti, je zadnje čase zdržal vedno bolj. Sicer pa so ga znali tudi vzpodbujati. Njegov oče, vojni begunec, ki se je med vojno težko preživljal, si je kmalu po prevratu dobro opomogel. Bil je trgovec, ki je v svoji verni pijanosti precej časa koketiral s klerikalci, v zadnjem času pa sta se oba s sinom obrnila na napredno, demokratsko stran. V trgu so mu sicer na skricaj očitali, da je Judež, da se je prodal... toda danes na take reči ne damo mnogo. Tudi gospod župnik so se kar iz prižnice obregnili: »Stari in mladi Vidmar sta v trgu ustanovila Orjuno...« Stari se sicer na zunaj ni veliko udejstvoval, ker noben obrtnik, bodisi gostilničar ali trgovec, tega ne sme storiti, ker si kviri s tem svoj posel in si lahko zmanjša dohodke. Zato je Vidmar na zunaj skrbno čuval svojo novo sukno! Skušal je iz vsega napraviti dober račun. Zakaj, do takrat so hodili k njemu samo klerikalci, sedaj hodijo tudi gospodje demokrati. Učitelji, učiteljice. — O, in to je dobiček. Zakaj bi ne bil simpatizer, če to nese?...

Staneta je pustil, da je hodil svoja pota. Z njim se tudi o novi sukni nista preveč pogovarjala. Vsak zase. V počitnicah, ko ga je prosil za denar,

da bi šel na kongres Orjune v Damacijo, mu ga je dal. Nekaj je še prejel Stane od organizacije, tako, da je lahko ostal teden dni na naši rivijeri. Ze med potjo se je seznanil z lepo gospo Amalijo, ženo enega izmed svojih orjunaških tovarišev. Izrabila je polovično vožnjo. Vozila se je kot delegatka Orjune, če tudi je šla samo na oddih in na razvedrilo. Na kongres niti prišla ni. Peljala se je v Dubrovnik in Stane ji je obljubil, da jo obišče...

Ves čas kongresa, ki se v njegovo jezo zavlekel za en dan, je nestrpnost mislil nanjo in ko sta stala na dubrovniškem kolodvoru stisnila roke, je bilo obema toplo, prijetno toplo. Ze na vlaku se mu je pritožila, da se z možem nič več ne razumeta. Pet let sta poročena, pa ni več soglasja. Pust je in piti se je navadel. Studj se ji, ko se zvali v zakonsko postelj... Otroka imata samo enega. V medenih tednih je bil spočet.

Stane se je znal obračati med dekleti. Gospa Amalija je bila njegovo najnovejše doživetje. Z Milko sta se skregala. Kaj bi fant z dekletom, ki je samo za pisma in za poljubljanje. Stanetu se hoče življenja... In usoda mu je poslala na pot gospo Amalijo. Vedno, kadar se je pozneje spomnil na preživete trenutke v Dubrovniku, mu je zaplala kri. Oospa Amalija je bila lepa in še mlada, živa. Prvi večer sta hodila po obrežju in gledala zaton solnca, drug večer že sta se znašla v njeni sobici, ki je imela razgled na morje... In sledila je noč, prva njuna skupna noč opojne strasti in mladosti. Tako ves teden. Stane je bil srečen, tudi gospa Amalija je bila srečna... Sedaj si ne pišeta več. Vse, kar je bilo, je bilo. Njen mož je divji, ljubosumen.

papežem in italijansko državo. Rimski papeži so bili namreč do l. 1870. tudi posvetni vladarji, čeravno je Kristus rekel: moje kraljestvo ni od tega sveta. Rimska (papeževa) država je do leta 1860. merila 41.187 kvadratnih kilometrov z nad 3 milijoni prebivalcev in od tedaj do l. 1870. pa je obsegala še nad 12.000 km² z nad 700.000 dušami. Garibaldi pa je leta 1870. vzel s silo papežu deželo, katero se je nato združilo z ostalimi štirimi deli današnje Italije. Italijanska država je bila sicer pripravljena plačati papežu gotovo odškodnino v denarju in je v ta namen naložila v neko banko denar, katerega pa papež iz same svete jeze ni hotel dvigniti. Papež se je nato zaprl v Vatikan ter se proglasil za prostovoljnega »jetnika«. Toda vse na svetu je minljivo in tudi napetost med italijansko vlado in papežem je jela pojenjavati in končno se je zgodil čudež, da se je nezmotljivi sv. oče spreobrnil ter stopil v pogajanja z Mussolinijem. In glej, prišlo je do sporazuma! Papež obdrži gotov teritorij, na katerem stoji vatikanske cerkve ter ostale palače z vrtovi in gotov pas izven Vatikana, to so vrtovi na takozvanem Janikulu, enako razne dvorce v mestu samem in končno kolodvor Sv. Peter. Za odvzeto nekdanjo državo prejme papež eno milijardo lir (3 milijarde Din) kot odškodnino. Vojaška služba na papeževem teritoriju živečih Italijanov se bo s posebno pogodbo uredila. Diplomati pri papeževem dvoru preidejo na vatikanski teritorij, medtem ko bi oni, ki bi ostali izven tega teritorija, izgubili eksteritorialnost. Diplomatični stiki med papeževim in italijanskim dvorom se bodo navezali na ta način, da bo italijanski kralj najprej obiskal papeža, na kar bo papež bral eno mašo v lateranski kapeli, na to pa bo obiskal italijanskega kralja. Mussolini ima zopet enega zaveznika več!

Princ Valeški (angleški prestolonaslednik) se je podal v nekatere revirje premogovnih rudnikov, da si na licu mesta ogleda bedo brezposelnih rudarjev. To že nekaj pomeni.

Dva milijona brezposelnih v Nemčiji. Minister dela s. Wissel bo v kratkem parlamentu predložil projekt za uspešno pomoč delavstvu. Vsekakor pa je brezposelnost v tesni zvezi z reparacijskimi pogajanjmi, ki se imajo v kratkem pričeti.

Maribor.

Seja občinskega sveta mariborskega.

Zadnji dan januarja se je vršila prva seja novega mariborskega občinskega sveta. To se pravi starega novega obč. sveta, kajti v l. 1927. izvoljeni je bil od novega režima v državi dejanski razpuščen, novi pa imenovan v isti sestavi kot poprejšnji. Da se kljub stari ustavi dovoljno podčrta novo stanje, pa si je dovolil gospod župan malo diktaturico v lastnem delokrogu in je odredil v nasprotju z zakonom, da bodo nove seje obč. sveta tajne. Tako se je tudi ta vršila za zaprtimi vrati.

»To smo pa fajn uštimali!« je vzkliknil gospod kaplan Hrastelj, ko je sporočil gospod župan, da so frančiškani kljub pritožbi mestne občine dobili koncesijo za ustanovitev pokopališča v Pobrežju. S tem je menda hotel povedati, da so magistratni režimski ljudje tako dobro zastopali občinske interese pred ministrstvom, da se jim sedaj lahko frančiškani smejejo. Zato pa bodo ob prvi priliki frančiškani prišli in dobili od občine podporo.

Nadalje je poročal gospod župan, da je dala občini Spodnještajerska hranilnica posojilo v iznosu 5.000.000 Din proti 25letni amortizaciji in 9 odst. obrestovanju. Pogajanja z državno hipotekarno banko za posojilo dosedaj niso imela uspeha.

Minljivo slovo bi prav gotovo bilo, da je bil osebno navzoč bivši župan gospod doktor Josip Leskovar, komisar oblastne samouprave in upravni svetnik jeklarn v Guštanju in odvetnik. Slednji gospod župan je namreč sporočil, da je dobil od g. dr. Leskovarja pred dvema dnevoma izjavo, da imenovanja kot obč. svetnik noče

sprejeti. To bi skoraj dalo slutiti, da je mož tako konstitucionalen, da mandata noče sprejeti iz drugih rok, kakor od volilcev. Ker pa je drug tak mandat, komisariat pri oblastni samoupravi brez vsega sprejel, te slutnje ne morejo držati.

Na mesto bolnega obč. sv. Bahun, ki sicer obdrži mandat, stopi v finančni odsek obč. sv. Petejan in bo obenem tudi zastopnik v odseku za autobusni promet.

Ustanovil se je odsek, ki bo opravljal funkcije klubovih načelnikov (?). Članji so: Grčar (za stanovanja Bahun), dr. Jerovšek, Kejzar, Mühleisen.

Pri tej priliki in pred prehodom na dnevni red je povdarjal s. Grčar sledeče: Politične stranke so sicer vse razpuščene, vendar pa smo se sestali tudi v novem občinskem svetu isti ljudje. Tudi v novem obč. svetu nismo vsi enakega mišljenja, kakor tudi vsi občani zunaj nimajo enakih interesov. Ti interesi so dokaj različni in tudi v novoimenovanem občinskem svetu postojajo skupine, ki se po svojem mišljenju skrajno ločijo in služijo različnim interesom prebivalstva. Povedati je potrebno kar v naprej, da ostane skupina trinajstih obč. svetnikov, ki jo je predstavljal doslej, tudi nadalje idejno zvezani in da bodo tudi nadalje kolektivno zastopali interese najširših plasti delovnega ljudstva.

Opozarja gospoda župana, da je njegova odredba, da so seje novega občinskega sveta tajne, protizakonita. Novi zakon o izpremembah zakonov v občinah in oblast. samoupravah je v bistvu samo izmenjal delegacijo zastopnikov, dočim pravi v svojem čl. 4. dobesedno: »Sestava in pristojnost občinskih uprav ostane še nadalje ista, kakor je določena z dosedanjimi zakoni o občinah (uredbami, statuti)«. Naš statut pa določa, da so seje obč. sveta javne in navaja konkretno, kedaj morejo oz. morajo biti tajne. Opozarja na nevarnost, da bo z ozirom na to mogoče v slučajih sklepov privatnopravnega značaja podana možnost zanikanja veljavnosti sklepov, kar bi povzročilo občini številne nepotrebne pravde.

Končno povdarja, da bi v sedanjih razmerah moralo iti stremljenje vseh obč. svetnikov za tem, da se sedanje stanje čimprej konča in zopet preide v normalne razmere.

Nato je sklenil obč. svet, da se vse stare, kot delanezmožnim spoznane obč. delavce upokoji in se določi za definitivno ureditev pokojnin znesek 20.000 Din.

Za kritje letičnih dolgov se bo uporabilo 3 milijone Din, ki so bili določeni za zidanje hiše v Frančiškanski ulici.

Nabava novega snežnega pluga, ki ga zahteva gradb. urad, se ne dovoli, ker bi se ta izvršila šele, ko snega že več ne bo. Za drugo leto bo že kako bog dal.

Za avtomatičen aparat, ki beleži vodno stanje vodovodnega rezervarja na Kalvariji se določi 25.000 Din.

Nezgodno zavarovanje uslužbencev pri mest. motornih vozilih, se poveri zavarovalnici »Dunav« za 2087 Din.

Gradba zasilnih stanovanj se ni obravnavala. Kritje za to se bo obravnavalo pri proračunu, kjer se bo moglo najti kritje za gradbeno posojilo. Večina utemeljuje to z odredbo finančnega ministra, da se prekoračenje prošleletnega proračuna ne sme dovoliti, vsled česar postaja nadaljna gradbena akcija iluzorna.

Cestne naprave v novi delavski koloniji, ki so proračunjene na vsoto 1.500.000 Din, se ne morejo izvesti radi pomanjkanja denarja. Zato se za sedaj izvedejo samo najnujnejša dela.

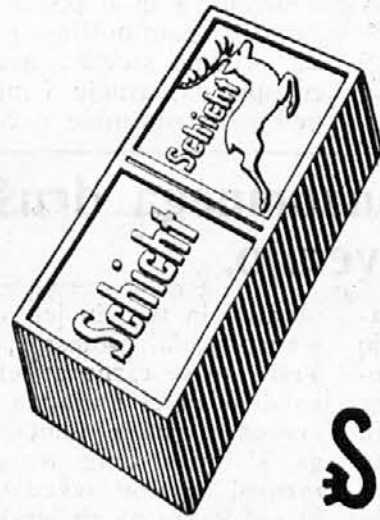
Dalje sledi.

Himen. V četrtek, dne 7. t. m., se je v Beli Cerkvi v Banatu poročila sodružica Valerija Slavec s s. Srečko Pichlerjem. Sodružica Valerija je hčerka našega dolgoletnega naročnika s. Karla Slaveca, železničarja v Mariboru. Naše iskrene čestitke!

Zagrenjena pojedina župnika Erhatica. Socijalistični listi sicer po Slovenskih goricah še nimajo dosti naročnikov in smo zato mislili, da župnik Erhatic ne bo tako kmalu zvedel za naš sobotni članek, kjer

Lepa Dubrovčanka

цени lepo perilo in skrbi, da bo dolgo trajno in se vedno bleščalo od snage. Ona radi tega rabi le

SCHICHTOVO MILO

samo mu očitali, da je s svojo notico v »Slovincu« glede pogrebne računa Franca Schrei-a lagal. Vendar pa je župnik Martin Erhatic zvedel za naš težek očitek, prej kot se nam je to moglo sanjati in na takšem kraju in na tak način, ki je župniku Martinu Erhaticu najmanje prijeten. Drugi dan, ko je »Delavska Politika« izšla, je bil župnik Erhatic povabljen na pojedino k posestnici Mariji Knezer, kjer so v družbi veljakov slavili njen god ob dobro obloženi mizi. In na to pojedino je dobri prijatelj ravno, ko je bilo razpoloženje najboljšje, prinesel »Delavsko Politiko« in jo s prijaznim smehljajem izročil župniku Erhaticu, še predno je spregovoril gostiteljici običajno govoranco. Kakšne barve je bil nato župnik v obraz, sicer ne vemo natanko. Pač pa vemo, da se je župnik kmalu nato poslovil in zapustil pojedino. Tožbe proti nam pa še do danes ni vložil.

»Resnica« je izginila iz »Nedelje«. Ko smo zadnjič dokazali, kako je glasilo mariborskih župnij, tednik za versko življenje »Nedelja« lagalo pod nadpisom »Za resnico« o visokih pogrebnih računih župnika Erhatica od Sv. Jakoba, smo mislili, da bosta izdajatelj, duhovnik in profesorja veronauka Pavel Živortnik in dr. Anton Jehart, v naslednji številki »Nedelje« branila svojo »resnico«. Pa smo se zmotili. »Nedelja« molči, kakor molči tudi župnik Erhatic. Ne

samo to. V zadnji »Nedelji« je celo zginila rubrika »Za resnico«. Nam se zdi, da je tako tudi najbolje. Čemu bi pod pavovim perjem »Za resnico« ravno resnico na glavo postavljali.

Poizkušen samomor. Blagajnik na glavnem kolodvoru v Mariboru, Vladimir Premrov, se je v četrtek, dne 7. februarja poskusil usmrtiti ter si je pognal pognal kroglo v glavo, ko je baje izvedel, da se ga sumi poneverbe 300.000. Imenovani je bil težko ranjen prepeljan v bolnico. Pri tem se nam čudno zdi to, da se je Premrova, med tem, ko se je vodila napram njemu preiskava, pustilo zopet priti v urad ter službo naprej vršiti.

Zopet obsojen kaplan v zapor. Veselje mariborskih duhovnikov nad svoječasnno sodbo našega urednika Viktorja Eržena se je temeljito ohladilo in zreduciralo. Od takrat naprej se je začela tudi sreča pri sodišču temeljito revanžirati in obračati proti duhovnikom in to ravno pri tiskovnih tožbah. Te dni se je vršila zopet razprava v tiskovni tožbi Sokolskega saveza proti kaplanu in uredniku klerikalnih »Novin« v Murski Soboti, bivšemu narodnemu poslancu Ivanu Jeriču. Bil je pri okrožnem sodišču obsojen radi klevete na šest tednov zapora, nadalje na denarno globo 3000 Din, 3000 Din odškodnine in v plačilo vseh stroškov. Par dni nato je mariborski škof imenoval gospoda

Jeriča za kaplana v Murski Soboti. Kaplan Jerič je torej dobil še za dva tedna večjo kazn, kot naš urednik Eržen.

Ljudska univerza v Mariboru. Z motornim čolnom na Kitajsko in Japonsko, se glasi veleinteresantno predavanje z več kot sto divnimi skioptičnimi slikami in ki bo v petek 8. febr. ob 8. uri zvečer. Predavatelj, g. Ing. Urbanek, je izvrsten poznavalec in opazovalec posebnosti daljnega Iztoka in stoji njegovo predavanje na visoko umetniški višini. Po največjih mestih je bilo z velikim navdušenjem sprejeto. Na graški »Uraniji« ga je moral štirikrat ponoviti. On naš seznan s skrivnostmi kitajskega in japonskega življenja, ponazorjenega z lepimi slikami. Koncertna pianistka ga. Apihova bo pa zaigrala nežne komade japonske glasbe na koncertnem glasovirju g. Brandla. S predprođajo se je že pričelo pri ge. Brišnik in g. Höferju.

Nedelja v mariborskem gledališču. V nedeljo, 10. t. m., se vršita dve predstavi: Popoldne ob 15. uri se vprizori zabavna in dobro uspela opereta »Na cesaričino povelje« pri znižanih cenah; ob 20. uri pa komična veseloigra s petjem in godbo »Lumpacij — vagabund« pri znižanih cenah.

REPERTOAR.

Petek, 8. februarja: Zaprtó. Sobota, 9. febr. ob 20. uri: »Lumpacij vagabund.« Ab. B. Kuponi.

Nedelja, 10. febr. ob 15. uri: »Na cesaričino povelje.« Kuponi. — Ob 20. uri: »Lumpacij — vagabund.« Kuponi. Znižane cene.

Zahvala. Podpisani se iskreno zahvaljujem tem potom »Zadrugi«, ki mi je v mesecu oktobru in februarju podarila bolniško podporo. Cesar Jožef.

Pustno veselico

vseh sekcij »Svobode« se vrši v soboto, dne 9. februarja v Ljudskem domu. Maske dobrodošle! Začetek ob 8. uri zvečer. Sodrugi, sodružice! Posečajte lastne delavske prireditve!

Studenci pri Mariboru.

»Svoboda« Studenci priredi v soboto, dne 9. t. m., v dvorani gostilne Senica v Studencih veliko predpustno veselico z gledališko predstavo in raznimi komičnimi nastopi. Začetek ob 6. uri. Vstopnina 3 Din. V nedeljo, dne 10. t. m., pa priredi v telovadnici (g. Schrei) veliki kmečki ples. Ori-

ginalni plesi, kmečko ženitovanje, planšarska kočja, šaljivo ženitovanje itd. Začetek ob 5. popoldne. Vstop prost!

Bistrica.

Razmere, ki vladajo v podjetju »Želozoprometne«, me silijo, da napišem par besed v spomin delavstvu tega podjetja, ki tako slepo služi nenasitnemu kapitalizmu ter se da brez vsakršnega upora tako nestranno izkoriščati. Ali je slovenski delavec res obsojen na večno suženjstvo? Kaj res ne more živeti, če ne čuti biča na svojem hrbtu? Delavci-trpini, kje je Vaša samozavest, Vaša duša? Zbudite jo, vrzite kopreno izpred vaših oči, videli boste, kako grozne krivice se Vam dogajajo, a vse po Vaši krivdi. V Vaših rokah je usoda Vašega življenja, Vaša krivda je, da danes Vaše družine trpijo pomanjkanje, ker se nočete zavedati tega, da je Vaša moč nezlomljiva, če združite svoje sile v enotno organizacijo, potom katere se Vam nudi prilika, izboljšati si Vašo eksistenco, ker le potom nje boste zmogli, priboriti si večji kos kruha Vašim otrokom. Vaša dolžnost je, da to storite, ker pride čas, ko Vas bodo otroci vprašali, če je njih dota samo trpljenje, garanje ter nadaljne suženjstvo. Kaj ste delali Vi, naši očetje, da nam niste ugledili poti, ki vodi v boljšo bodočnost. Kaj ste res lenarili, niste pomislili, da je Vaša dolžnost, da priborite boljšo eksistenco tistim, ki ste jim dali življenje. Malomarno ste stali ob strani, ko je buržuazija grabila pravice, ki so Vam jih priborili Vaši predniki, oni so dali v dosego tega, kar imate, svoje življenje, žrtvovali so vse, da so dosegli to, kar Vi danes zapravljate. Zato Vam kličem, spametujte se, sedaj je še čas, da si pomagate. Zato vsi, ki se zavedate, da ste delavci in ne garajoča živina, v enotne strokovne organizacije, da pokazete tistemu krvosesu, Vašemu poslodavcu, da ste tudi Vi ljudje, ki zahtevate Vašemu delu odgovarjajoče pogoje ter upoštevajte zakona o zaščiti delavstva.

Vaši klic naj bo: Vsi do zadnjega v enotno strokovno organizacijo. I. F.

Listnica uredništva. F. U., Ljubljana. Prekasno dospelo. Vsled razmer moramo list dan poprej zaključiti. Pride prihodnjčič. — Vsem sodelovalcem in dopisnikom priporočamo, da nam pošljejo rokopise prej. Za sredino številke moramo dobiti rokopis najkasneje v ponedeljek, za petkovo najkasneje v četrtek!

Minister socijalne politike sklicuje zopet za 21. februarja 1929 v Zagreb anketo, kjer se naj zopet pogovore delodajalci in delojemalci glede uredbe o odpiranju in zapiranju trgovin in obratov.

Naše Konzumno društvo za Slovenijo je postavilo tukaj svojega moža in že s pismeno vlogo ministru povedalo svoje mnenje, da se mora upoštevati osemurnik in da on ne povzroča gospodarske krize.

Tu priobčujemo to vlogo, da naši čitatelji in sodrugi vidijo, kako Konzumno društvo za Slovenijo stoji na braniku za osemurnik.

Spoštovani gospod minister!

Iz časopisnih vesti smo posneli, da sklicujete za 21. februarja v Zagreb anketo, na kateri nameravate zaslišati mnenja zainteresiranih nameštenskih in poslodavskih korporacij glede revizije uredbe o odpiranju in zapiranju trgovin.

Ker se z mnenjem večine v trgovskem gremiju združenih trgovcev ne strinjamo in ker ne dobimo prilike razložiti na enki naše posebno stališče, si usojamo predložiti to pismeno predstavo, katero blagovolite gospod minister po svoji uvidevnosti upoštevati.

Naša zadruga posluje preko 20 let in vzdržuje v 48 krajih Slovenije svoja oddajališča ter je v preteklem letu plačala samo davka na poslovni promet Din 165.000.—. Prepričani smo, da Vam bo, gospod minister, služilo to dejstvo za dovoljno legitimacijo, da smo tekom desetletja udeleževanja zbrali dovolj gospodarskih izkušenj, da nam mnenja glede odpiranja in zapiranja trgovin ne narekovalo kako trenutno navdušenje ali sentimentalnost.

Prehajajoč k stvari, smatramo vsako stremenje, ki teži za podaljšanjem delavnega časa v trgovinah, za veliko pogreško, ki bo, če se izvede, uvedla v trgovsko poslovanje nov nered in vzbudila med manj izkušenimi in manj izobraženimi trgovci domnevo, da se jim bo z dalj odprtimi trgovinami povečal promet in z njim zaslužek. Lahko se zgodi, da bo iluzija v posameznih slučajih tako močna, da bodo dotičniki popustili v svojih naporih, z dobrim blagom, solidnimi cenami in zadostno reklamo večati krog svojih odjemalcev in posledice bodo baš nasprotno, ki se bodo končno odražale v — pasivnih bilancah.

Uredba o odpiranju in zapiranju naj ima nalog, poleg podelitve prepotrebne počitka trgovskemu osebju širiti tudi smisel v širokih narodnih masah za red in disciplino. Če je mogoče priučiti milijone davkoplačevalcev, da poravnajo pravočasno in v okviru še krajšega uradnega časa davčnih uradov svoje dolžnosti do države, jih bo tem lažje navaditi med osmo uro zjutraj in osemnajsto uro zvečer nabaviti si svoje življenske potrebščine. V kolikor je potrebno omogočiti tovarniškemu delavstvu, ki je ob istih urah zaposleno, nabaviti si razne potrebščine, naj se pa najmanj za toliko, v kolikor se zvečer delavni čas podaljša, uvede toliko daljši opoldanski odmor. To je tem lažje dosegljivo, ker je znano, da je v zgodnjih popoldanskih urah promet po trgovinah povsem minimalen.

Za izrazito specerijske trgovine, ki se bavijo tudi z razpečevanjem kruha, bi bil čas otvoritve prodajalne v mestih in indu-

strijskih centrih najprikladnejši od pol 8. ure zjutraj do 13. popoldne in od 16. pa do pol 19. ure zvečer. Za izrazito manufakturne in galanterijske trgovine je določitev tem lažja, ker je znano, da pred 9. uro zjutraj ni prometa in po 18. uri zvečer le pred prazniki z izrazitimi običaji, kakor Sv. Miklavž in slično. Pač pa je pri teh prodajalnih treba poskrbeti, da si tudi tisti slojji, ki so baš v teh urah uslužbeni, lahko omislilo nabavo potrebne blaga in to pri dnevnih luči, ki omogočuje ocenitev kvalitete in barve.

Nedeljski počitek naj velja za vse trgovine brez izjeme. Dveurna izjema naj se dovoli le onim centrom, kamor gravitirajo oddaljene hribovske vasi, ki nimajo lastnih trgovin. Toda ta podaljšek delavnega časa naj se osebju nadomesti s še enkrat daljšim odmorom, ki naj se porazdeli na cel teden s podaljšanjem opoldanskih odmorov.

Gospod minister! Tudi naša zadruga se zaveda velike gospodarske krize in ima tudi ona prestatí mnogo naporov, da obdrži bilančno ravnovesje. Toda vzrok propadanja gospodarstva in specijelno trgovine leži daleč izven posledice delavnega časa. Korenika zla je katastrofalno osiromašenje širokih narodnih mas. Zaslužki delavstva in uradništva so tako zelo pičili, da so ti sloji prisiljeni utesniti svoje nabavke za celo tretjino predvojnega življenskega standarta. Odtod mali promet in prepričel zaslužek.

Drugi vzrok, ki pa sukcesivno opada, je med in povojni prirastek nove trgovine. Ti trgovci so se izkoriščajoč med in povojno pomanjkanje blaga, naučili tirati cene blagu na tako višino, da so zaslužili pri njem tudi do 50 in še celo več odstotkov. Taki in slični trgovini zmanjkuje pri normalizaciji razmer tal pod nogami in v svoji nervozi išče vzroke tam, kjer jih ni.

Vodstvo naše zadruge, ki je take metode izropavanja ljudstva z indignacijo odklanjalo, čuti tudi pri tej priliki potrebo separirati se od zahtevk po podaljšanju delavnega časa v trgovinskih obratovalnicah, katere najglasnejša pobornica je baš ona trgovina, ki je vsled pomanjkanja čuta solidnosti obsojena na propast tudi v slučaju, če bi se podaljšal delavni čas tako, kakor je običajen pri narodih, ki prehajajo šele iz nomadskih razmer.

Konzum. društvo za Slovenijo, vp. z. z. o. z.

Op. poroč.: Stališče, ki ga je k temu vprašanju zavzelo Konzumno društvo za Slovenijo, se sicer ne krije popolnoma s stališčem, ki ga zavzemajo do tega vprašanja socijalistične organizacije privatnih nameštencev po svetu. V danem trenutku pa, ko je cel roj poslodavskih organizacij in njihovega časopisja podvel največjo gonjo proti socijalni zaščiti delavstva in nameščenstva, pa pomeni ta spomenica simpatično in plemenito gesto, ki bo pridobila Konzumnemu društvu za Slovenijo in delavskemu zadrugištvu sploh nove množice simpatizerjev in podpornikov med vsemi mislečimi ljudmi. Kakor ob času vojne, tako se je izkazalo tudi pri tej priliki, da je delavsko zadrugištvu res iskren prijatelj delavnega ljudstva in neločljiv zaveznik v dobrih in slabih časih.

Možata beseda konzumnega društva za Slovenijo.

Osemurnik je gospodom delodajalcem strašen trn v peti in delajo vse mogoče, da bi ga odpravili. Posebno obrtniki in trgovci se nikakor ne morejo vživeti, da je pomočnik in vajenec tudi človek, ki potrebuje za svoj počitek, razvedrilo in izobrazbo prosti čas in da ni navaden stroj, ki bi samo delal.

Z uvedbo o zapiranju in odpiranju

obratov in trgovin je vedno sedaj mnogo posla, protestov, kršenja itd. Vršile so se razne ankete in povsod so delodajalci nastopali kot pravi svečeniki zlatega teleta, edinega boga, ki jim je drag, ter povdarjali (z raznimi izgovori seveda), da je profit več kakor pa življenska in kulturna potreba njihovih pomočnikov in vajencev.

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d. Maribor, Sodna ulica št. 20

STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA „DELAVSKI DOM“

V TRBOVLJAH R. Z. Z. O. Z.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po čistih 8% od dne vloge do dne dviga. Ima 3 prodajalne, 2 v Trbovljah, 1 v Senovu pri Rajhenburgu. Član te zadruge lahko postane vsak, ki vplača delež in vpisnino, delež znaša 50 D, vpisnina 2-50 D

NAČELSTVO.

Naročajte in širite „Del. Politiko“.

Ali že uporabljate

„PROJA“ terpentinsko kremo za čevlje!

Dobliva se jo povsod. Dobliva se jo povsod.

Pristna slivovka, drožnik, brinjevec, konjak, rum, vse vrste likerjev, sadni soki, spirituoze, vinski kis, esenc, nadalje čaj v originalnih zavitkih in odprt, dobite po nizkih cenah v trgovini glavne zaloge tvrdke „PATRIA“ Zagreb — oranžada, limonada, konjak itd.

JAKOB PERHAVEC, MARIBOR, GOSPOSKA ULICA ŠTEV. 19 Na debelo!

tovarna likerjev, desertnih vin in sirupa.

Na drobno!